

Hawaiï 2000

HEIDI
KOREN

HAWAÏ 2000

Uitgeverij
**VRJ
DAG**

Voor Mark,
die in alles mijn grote broer is

Het was nog vroeg in de ochtend toen ik wakker werd. In de tent was het pikkedonker. Op de tast zocht ik naar de zaklantaarn die ik voor het slapengaan onder het luchtbed had geschoven. Toen ik hem vond, knipte ik hem aan. Sanne kreunde. Ze lag opgekruld met haar duim in haar mond en haar billen dicht tegen me aan. Ik klemde de lamp tussen mijn tanden en duwde haar met beide handen van me af. De gladde stof van de slaapzak schoof soepel over het luchtbed dat opbolde en weer rechtrok. De roep van een uil herhaalde zich tot drie keer toe. Iets ritselde aan het tentdoek. Er waren wasberen gesignaleerd op de camping. De opgewekte stem in de luidspreker herinnerde ons er iedere avond aan dat we etenswaren goed afgesloten in de tent moesten bewaren om de dieren zo op afstand te houden. Ze waren in staat van alles kapot te knagen. Ik had me afgevraagd waarom ze de tent dan heel zouden laten?

Vanuit het compartiment van onze ouders hoorde ik het luide snurken van pa, wat me een geruststellend gevoel gaf. Ik wist hoe moeder met afgewende rug naast hem lag.

Door met mijn duim tegen de rits te duwen, dempte ik het geluid terwijl ik de ijzeren schuiver naar beneden trok. Meteen kwam frisse lucht de bedompte tent binnen. De geur van gras. Voor ik de tent weer zo zacht mogelijk dichttristte, griste ik nog de slaapzak mee en zorgde ervoor dat hij niet over Sanne haar gezicht sleepte. Ik kroop op handen en voeten naar buiten. De grond was vochtig en koud aan mijn knieën, en ik probeerde in de felle baan licht van het lampje de naaktslakken te ontwijken. Waar verstopten die dieren zich als de dag weer begon? De

gedachte aan de slijmerige massa die tussen mijn vingers werd geperst, deed me huiveren. Met de slaapzak over mijn schouders geslagen, liep ik naar de steiger aan de rand van het grote meer. Niemand leek al wakker te zijn. Zelfs in het houten huisje waar ze straks de verse broodjes zouden verkopen, was het nog donker.

Het water was goud gekleurd. Het zonlicht dat net boven de hoge dennen aan de overkant uitkwam, weerkaatste in het meer. De nevel strekte zich uit van halverwege het water tot aan de tegenoverliggende oever. De waterlijn was onzichtbaar geworden. Een vreemde vogel krijste luid. Even bleef ik stokstijf staan om te luisteren of het gesnurk vanuit de tent aanhield. De meeste mensen zijn het prettigst slapend, zodat je niet echt alleen bent, maar ook niet voortdurend op je hoede hoeft te zijn.

Ik liep de drie meters af tot op het einde van de houten duikplank. Op het ranzige, bruine antislipmatje dat met roestige spijkers aan de punten was vastgetimmerd, ging ik zitten. Mijn voeten bungelden minstens een meter boven het wateroppervlak, uit het zonlicht was het diepzwart. Met gesloten ogen rook ik het zoete water: weeïg met ergens een vleugje bast of houtrot. Ik bouwde het op tot ik het niet meer hield, tot het water mij riep, tot ik niet anders kon dan mijn lijf die koelte in te laten glijden. Een rilling schoot van mijn stuitje tot in mijn nek. Met een diepe teug lucht liet ik mij eerst helemaal onder zakken en spoelde de slaap van mij af. Mijn armen langs mijn lichaam, mijn ogen gesloten. Toen zwom ik in een rustige schoolslag, mijn gezicht afwisselend net boven en onder het wateroppervlak, in de richting van de overkant.

Midden op het meer werd ik me ineens bewust van de stilte. Pa had me verteld dat het wel honderd meter diep was. Met ingehouden adem bleef ik drijven en stelde me die honderd meter

voor. Honderd meter was de afstand tussen twee groene paaltjes langs de snelweg. Wie woonde daar? Mijn voeten spartelden rustig, niet zo gecontroleerd en krachtig als wanneer ik bij de zwemtraining twee volle minuten moest watertrappelen, maar precies voldoende om mijn hoofd boven water te houden. Ik creëerde nauwelijks kringen. Het wateroppervlak was roerloos. Mijn ademhaling ging rustig, ik stootte wolkjes uit die meteen weer verdwenen. Ik legde me op mijn rug en zorgde ervoor dat mijn lichaam zo horizontaal mogelijk bleef. Onder water klonk een geruststellend gesuis. Even leek het alsof de rest van de wereld er niet was. Dat ik alleen zweefde in dat grote donkere niets, met het veilige water als een matras onder me. Boven me de contouren van de wolken die zichtbaar werden in het eerste zonlicht. Ik bleef drijven totdat het schelle fluitje van pa me deed opschrikken. Het geluid weerkaatste en klonk nogmaals, maar ik wist dat hij maar een keer had gefloten. Dat moest voldoende zijn. Onmiddellijk draaide ik me om en zwom zo snel ik kon in borstcrawl naar de kant. Toen ik mijzelf hijgend de steiger op trok, stond hij fronsend toe te kijken. Zijn behaarde borst vooruitgestoken. Hij nam een laatste trek van zijn sigaret en gooide het stompje achteloos over mijn hoofd. Toen dook hij het water in en zwom weg, zonder iets te zeggen.

I
Vogel

1

De erfenis staat sneller op mijn rekening dan de as op mijn schoorsteenmantel staat. Mijn moeder is nu drie weken dood. Het is bij wet geregeld dat de as na crematie minstens vier weken vastgehouden wordt, voordat zij wordt vrijgegeven aan de nabestaanden. Zo worden die gedwongen na te denken over de plaats van uitstrooiing. Jaren geleden kwam een cliënte de praktijk binnen met een verhaal over haar ouders die meer dan vijftig jaar getrouwd waren geweest. Toen haar moeder overleed, besloot haar vader de as van zijn overleden vrouw uit te strooien over het weiland naast hun favoriete picknickplek. Ze hadden er, op de vakanties na, al die jaren iedere zondag gezeten. In hun verkeringstijd met zijn tweeën, later met de kinderen, en toen die het huis uit waren opnieuw met zijn tweeën.

Omdat de wind de andere kant uit stond, had de oude man niet op tijd geroken dat de boer de dag ervoor had gegierd. Toen hij het wel in de gaten kreeg, was het al te laat; hij had zijn vrouw de stront in gegooid. In een wanhopige poging haar te redden, of toch op zijn minst een heel klein beetje van haar, klom hij over het prikkeldraad en stapte het drassige weiland in. Tot aan zijn enkels zakte hij weg in de gier. De ammoniaklucht die vrijkwam, benam hem de adem, waardoor hij onwel werd en voorover viel, met zijn gezicht in de stront. Pas na anderhalve dag werd hij gevonden. De urn in zijn hand was in vier stukken gebroken.

Mijn cliënte zat de eerste weken apathisch tegenover me.

Ze vertelde het verhaal terwijl ze me strak aankeek en nauwelijks met haar ogen knipperde. Het schoot door me heen dat het een drastische poging was om mij ervan te weerhouden om het verhaal te lachen. Maar dat was het niet, ze stond gewoon uit: ze beantwoordde mijn vragen en vulde alle vragenlijsten in alsof we boodschappenlijstjes zaten af te werken. Op een dag kwam ze binnen met in haar handen een urn. Ze zette hem op het tafeltje tussen ons in en zei: ‘Zo, dit is papa.’ Toen begon ze te huilen. Geluidloos, geen schokkende schouders, alleen maar tranen die bleven stromen. Het duurde drie maanden voor het stopte, toen kwam ze me bedanken met zelfgebakken koekjes.

Ik kijk naar het getal op de app van mijn telefoon. Mijn bankrekening heeft nog nooit een bedrag van vijf cijfers laten zien. Even lijkt het me fijn de man naast me aan te stoten om het hem te tonen, maar ik doe het niet. Meestal weet ik heel goed wat ik wel en niet moet doen om normaal te lijken. Ik ben gewoon een vrouw in de bus die even op haar telefoon kijkt, zo zijn er wel meer. De man kijkt uit het raam naar de troosteloze wijk waar onze bus doorheen stuift. Mensen stappen in, nemen plaats, stappen uit, gaan werken. Mijn leven zal er de komende zes weken heel anders uitzien.

De bedrijfsarts heeft me zojuist opdracht gegeven voorlopig alleen maar te doen wat ik leuk vind.

‘Hoezo wat ik leuk vind? Ik vind mijn werk leuk,’ zei ik. Ik had geen idee wat ik zou moeten doen als ik niet meer naar mijn werk mocht.

‘Het is ongezond, Lin, als je naast je werk niets anders leuk vindt. Ga maar ontdekken wat er nog meer bestaat,’ zei de arts.

‘Maar ik wil niks ontdekken. Ik háát ontdekken.’ Dat was niet gelogen.

‘Je werkgever heeft me expliciet gevraagd je voorlopig niet te laten terugkomen. Hij zei letterlijk: “Lin is overspannen. De situatie is zowel voor haarzelf als voor haar collega’s onhoudbaar.”’ De arts boog zich naar zijn papieren en hield zijn vinger bij de tekst. Bij de gedachte aan het voorval dat de situatie ook voor mijn collega’s onhoudbaar had gemaakt, kroop het schaamrood over mijn wangen.

Tot dusver had overspannenheid me in de meeste gevallen een overdreven term geleken voor ‘andere prioriteiten’. Ik heb het zo vaak gezien bij cliënten: mensen die naast hun baan zo nodig kinderen en hobby’s willen, een sociaal leven en een schoon huis, en dan van de ene op de andere dag roepen dat ze overspannen zijn en de handdoek in de ring gooien.

Maar ik heb geen andere prioriteiten, tenminste niet als het aan mij ligt. Goed, de afgelopen maanden was ik tamelijk in beslag genomen door de zorg voor mijn moeder. Zij had het de mensen die daarvoor betaald kregen onmogelijk gemaakt haar te helpen. De laatste was huilend weggelopen met haar hand tegen haar bloedende oor dat, zo hoorde ik later, met vierentwintig hechtingen werd vastgezet op de plek waar het hoorde. Dat zei ik ook tegen haar toen ze met haar hoofd in het verband bij de receptie haar spullen kwam ophalen; dat haar oor nu tenminste weer zat waar het hoorde. Maar ze bleef huilen. Mijn moeder zag de humor er wel van in. ‘Ik heb haar één na laatste oortje versnoept,’ zei ze, en ze veegde met de rug van haar hand langs haar mond, alsof daar nog een beetje bloed aan kleefde.

2

Sinds het gesprek met de bedrijfsarts word ik iedere nacht om vijf uur wakker. Soms laat ik Jacob slapen en sluip het bed uit. Vaker kruip ik dicht tegen zijn dikke vacht aan en kroel net zo lang over zijn buik tot hij wakker wordt. Dan kleed ik me aan om een wandeling in het bos te maken. Ik ken het bos op mijn duimpje en houd ervan er in het donker te lopen. De krakende takken onder mijn voeten. De boomtoppen die als kindertekeningen afsteken tegen de maanverlichte lucht, en de grote witte herder voor me uit als mijn gids.

Hoewel Jacob inmiddels aardig op leeftijd is, is er nog weinig mis met zijn jachtinstinct. We hebben de stilzwijgende afspraak dat hij zo nu en dan een haas of een konijn mag verorberen, als hij van de reeën afblijft. Reeën geven, in tegenstelling tot de kleine bosdieren, te veel rotzooi omdat hij ze niet helemaal opkrijgt. Een afspraak waar hij zich doorgaans aan houdt. De boswachter houdt ons scherp in de gaten en wacht op zijn kans me op de bon te slingeren voor het wandelen met een niet-aangelijnde hond, iets wat hij liever als 'ongeoorloofd jagen' aanduidt. Het is hem tot nog toe niet gelukt. Telkens als Jacob de boswachter in het vizier krijgt, komt hij keurig naast me lopen, waardoor ik hem altijd op tijd kan aanlijnen. 's Nachts hebben we geen last van de man met zijn grote snor en zijn priemende wandelstok.

Thuis kruipen we weer in bed. Met oordoppen in en de gordijnen zorgvuldig gesloten, blijk ik in staat de komst van

de dag met enkele uren uit te stellen. Vaak word ik pas na elfen wakker en blijf zo lang mogelijk liggen.

Geen van mijn collega's stuurt me in de eerste weken een persoonlijk bericht, hoewel ik me goed kan herinneren dat ik mijn naam heb gekrabbeld onder menig kaartje dat de administratief medewerkster de praktijk heeft laten rondgaan als er weer iemand thuiszat met de griep. Wel wordt er de eerste week een grote bos bloemen bezorgd met een kaartje waarop het logo van de praktijk gedrukt staat en: 'Zorg goed voor jezelf'. Niemand heeft zijn naam erbij geschreven. 'Wij zorgen voor jou, als jij dat zelf even niet kunt.' Het staat in sierlijke letters op de muur in de wachtkamer geschilderd.

Wanneer ik de eerste weken van mijn ziekteverzuim denk aan 'leuke dingen doen', kom ik niet veel verder dan het kijken van series op mijn laptop. Totdat ik dus het saldo op mijn bankrekening zie. Patiënten die in een impasse lijken te verkeren, raad ik vaak aan deze te doorbreken met investeringen in zichzelf en in hun directe leefomgeving. Het is een eenvoudig kip-ei-principe; als je je slecht voelt, is de kans groot dat je jezelf en je huis verwaarloost, waardoor je je nóg slechter gaat voelen. Bij iedere blik in de spiegel of op je huis word je er immers aan herinnerd dat je leven er niet uitziet; je zult het dus ook wel niet waard zijn. Het is eenvoudig op deze manier af te glijden. Omgekeerd werkt het echter hetzelfde. Als je begint met het op orde brengen van alle uiterlijk vertoon, wordt het positieve beeld bevestigd, wat de kans vergroot dat je het op een dag de moeite waard vindt de onderliggende problemen ook aan te pakken.

De aanschaf van een nieuwe zitbank lijkt me een goed begin.

3

Bij binnenkomst blaast een warme wind met de geur van incontinentieluiers tegen mijn gezicht. Een man komt me met uitgestrekte hand tegemoet. Zijn jasje hangt open, eronder draagt hij een gekleurd hemd, waarvan hij de bovenste knoopjes zo ver heeft opengelaten dat een pluk blond borsthaar zichtbaar is.

‘Goedemiddag, schoonheid!’ brult hij met de wind mee. Achter in zijn mond ligt een klompje goud.

‘Goedemiddag,’ mompel ik. Mijn moeder zou me een por in mijn zij hebben gegeven.

‘Complimentjes van mannen áltijd incasseren, Lin, altijd. Je weet maar nooit.’

Het is bloedheet in de zaak. Ik kan niet anders dan mijn jas uitdoen. De verkoper, die me vanaf de ingang op de voet volgt, neemt hem direct van me over en hangt hem aan de kapstok naast de balie.

Ik ben nog nooit in de enorme meubelzaak geweest, al rijd ik er in lijn 331 al vijf jaar minstens vier keer per week langs. Op het dak staat een roze plastic bank van twee meter hoog. Het lijkt me leuk een keer een foto te maken van mijzelf zittend in het hoekje van die bank, in mijn ondergoed en met mijn handen voor mijn gezicht gevouwen als een klein, huilend kind. Maar daarvoor ben ik nu niet hier.

De wanden van de loods zijn bekleed met Amerikaanse vlaggen. Ertussendoor groeit plastic klimop. De bankstellen staan allemaal zo opgesteld dat je alleen nog maar een

zak borrelnootjes hoeft open te trekken om het gezellig te maken. Voetsteunen uitgevouwen, rugleuningen op de laagste stand. Celine Dion gilt door de speakers.

‘Laat me raden.’ De verkoper gaat voor me staan, zijn armen over elkaar geslagen. Hij kijkt me quasi peinzend aan. ‘Je hebt net je eerste huis gekocht en zoekt een bank waar je na je werk op kunt crashen.’ Hij laat een stilte vallen waarin hij veinst me nog beter in zich op te nemen en gaat verder: ‘Slim, dat zie je zo. Je hebt vast gestudeerd. Psychologie?’

Ik knik en probeer het huppeltje dat mijn hart maakt bij het horen van twee complimenten vlug glad te strijken.

Verderop loopt een gezin, de ouders hand in hand, twee meisjes hollen voor hen uit. Ze ploffen op iedere bank waar ze langs komen en roepen om het eerst de naam van de bank, die op het informatiebordje ernaast staat. ‘Texaco 1999!’ gilt de één.

‘Dat wou ik net zeggen!’ Het zusje laat zich beteuterd tussen de kussens vallen.

‘Pech, vier-nul,’ De oudste holt alweer verder. De vader blijft even staan bij de kleinste, trekt haar bij haar hand overeind en stuurt haar met een bemoedigend klapje op haar billen achter haar grote zus aan.

‘Hop,’ zegt hij. Hij krijgt een schouderklopje van zijn vrouw. Ze blijven hangen bij de Texaco. Ik vind hem veel te klein.

De Hawaiï 2000 is uitgevoerd in een saaie grijze rib met suède kussens, maar kan volgens het informatiebord in alle wenselijke kleuren en stoffen worden geleverd. Ik blader door de stalen. De verkoper houdt gepaste afstand, maar ik voel zijn ogen in mijn rug branden.

Op vijf verschillende manieren pas ik languit op de bank. Het ding zou mijn halve kamer innemen, maar wat moet er, naast een bank, eigenlijk nog meer in een woonkamer passen? Ik probeer me te herinneren wat er nu allemaal staat en kom niet verder dan de boekenkast. Boeken zijn hooguit dertig centimeter breed, dus de kast zou ook niet veel dieper zijn. Dan moeten er toch voldoende meters overblijven.

‘Ah, je hebt smaak.’ De verkoper probeert zo onopvallend mogelijk naar mijn schoenen te kijken, die voor de bank op de grond staan. Hij pakt de afstandsbediening en tovert een voetenbankje uit het onderstel. Met zacht gezoem schuift vervolgens de rugleuning in een comfortabele stand.

De bank kan ook worden uitgevoerd in bloedrood leer. Ik laat de bijbehorende hocker achterwege en betaal met mijn Mastercard.

4

Hoewel de Hawaï 2000 een levertijd heeft van acht weken, krijg ik na twee weken een telefoontje van een onbekend nummer.

‘Met Lin.’

‘Goedemiddag, spreek ik met mevrouw Bankers?’

‘Ja.’

‘Dag mevrouw, u spreekt met Roy van *Seats*. U zou hier moeten komen werken.’

‘Die grap zag ik niet aankomen.’

Het is even stil aan de andere kant van de lijn. Roy schraapt zijn keel en bladert hoorbaar door wat papieren.

‘Ja, ik bedoel met uw naam en zo.’

‘Ik snap hem, Roy.’

Roy schraapt nogmaals zijn keel, wat luider dit keer. Ik stel me voor hoe hij aan het puntje van zijn snor draait.

‘Heb jij een snor, Roy?’

‘Pardon, mevrouw?’

‘Heb je een snor?’

‘Nee mevrouw, ik ben pas achttien. Mijn snor is nog, nou ja...’

Roy heeft een diepe stem voor een jongen van achttien. Ik moet mijn beeld van hem bijstellen. Een merel vliegt in volle vaart tegen de keukenruit.

‘Verdomme!’ Het komt er harder uit dan bedoeld. Het beestje blijft roerloos op de veranda liggen.

‘Sorry, mevrouw.’

‘Ja, Roy, zo is het leven nu eenmaal. Het kan zomaar afgelopen zijn.’

‘Uw bank is binnen. U moet hem binnen vierentwintig uur ophalen. Dank u wel. Tot ziens.’ Roy spreekt zijn laatste woorden uit alsof hij ze voorleest van papier, dan hangt hij op. Ik herinner me goed dat ik de algemene leveringsvoorwaarden slechts twee weken geleden heb ondertekend, terwijl de verkoper, die geen Roy heette, iets te dicht in mijn aura stond, waardoor ik voortdurend zijn onregelmatige ademhaling volgde. Ik kan me echter niets herinneren van een bepaling die zei dat ik de bank zelf moest komen ophalen, en al helemaal niet binnen vierentwintig uur. Bovendien: ik heb geen auto.

5

Na mijn studie was ik blijven wonen op een kamertje in een huis dat ik deelde met drie anderen; studenten die het verschil tussen mij en de kapotte wasmachine op de gang al lang niet meer zagen. Maar ik had een plan.

Dagelijks vertraagde ik mijn tempo als ik langs het doodlopende straatje met de kleine huisjes fietste. Negen stuks. Vier aan beide zijden van de straat en een op kop. Soms, als ik niet te laat was, fietste ik de straat in en deed mijn best om tussen de grote lindebomen door naar binnen te gluren. Zonnestrallen belichtten kindertekeningen op de ramen, een vrouw met een handdoek op haar hoofd voor de spiegel, een hond languit op een granieten keukenvloer. In déze straat leek het leven lichter. De huisjes hadden allemaal iets unieks, ze verschilden in details. Uitgebouwde nissen, felroodgekleurde stenen en gevels met ornamenten. Alsof de bouwvakkers een wedstrijd hadden gehouden wie het mooiste werk kon afleveren.

Het huis op kop had als enige van de straat een veranda; een plankenvloer en een hek met een trapje naar de voortuin, overwoekerd door klimop en wilde braam. De takken maakten in hun omhelzing een geheel van het huis en de veranda. Ik zag mijzelf daar iedere morgen zitten, met een kop koffie en een sjaggie, een hond aan mijn voeten. Toen ik op een dag een makelaar het te-koop-bord de tuin in zag dragen, sprong ik direct van mijn fiets. Drie weken later overhandigde hij mij de sleutel.